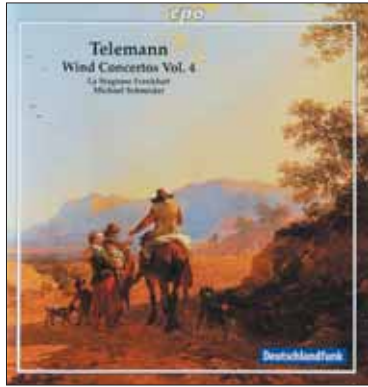

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Concerto's voor blazers
Telemann

Georg Philipp Telemann (1681-1767) schreef een honderdtal concerten voor blazers, en dat over een lange periode, van zowat 1708 tot in 1735. Dat was dus tijdens de hoogdagen van zijn artistieke kunnen. Deze werken vertonen dan ook alle kwaliteiten waarvoor de beste van zijn composities bekendstaan: het is concertmuziek die vloeiende, muzikaal interessante melodieën exploreert en structureel en technisch perfect in elkaar zit, maar dat nooit aan de luisteraar opdringt. Telemann weet zich te bevrijden uit alle bestaande schema's en al hoor je nog wat Italiaanse invloeden, toch is de componist erin geslaagd verschillende stijlen van over heel Europa te integreren. La Stagione Frankfurt speelt het allemaal heel levendig en met veel oog voor pittige details.

Telemann was zoals Bach en later Mozart een componist die zowat alle instrumenten, zowel nieuwe als traditionele, een kans gaf in zijn composities. Deze blazersconcerten vertrekken uiteraard steeds van een stevige basispartie strijkers en basso continuo, maar elk heeft een andere klankkleur, omdat Telemann verscheidene blazers aan de bak laat komen: blokfluit, traverso, oboe d'amore, fagot, hobo. Ze mogen er allemaal bij. Elk instrument krijgt zijn eigen karakteristieke timbre en kleur goed getypeerd mee en het is bovendien helemaal Telemann om veeleer het accent te leggen op het melodieuze en zangerige dan op het louter technisch virtuoze. Deze benadering van muziek is La Stagione Frankfurt op het lijf geschreven, want onder leiding van Michael Schneider streeft dit orkest naar een 'hartelijke' en natuurlijke klank die nooit geforceerd overkomt. Veel soepelheid mogen wij proeven en een lange afdronk, zou men in wijnjargon zeggen. (JC)

Georg Philipp Telemann, *Wind Concertos Volume 4*, door La Stagione Frankfurt onder leiding van Michael Schneider, een coproductie van CPO en Deutschlandfunk (distributie coda), CPO 777 400-2, 19,50 euro.

CD KLASSIEK

Muzikale grappen
City Waites

De herbergtafereeltjes van Adriaan Brouwer of Jan Steen en hun navolgers zijn wereldberoemd. Maar misschien denken we daar nooit muziek bij. Dan is deze leutige cd met muzikale grappen uit de zestiende en zeventiende eeuw een welkome illustratie. Je moet er wel niet te hoogdravend over doen. We horen grappige kluchten waarin de dwaasheid van de wereld vrolijk uit de doeken wordt gedaan „voor het genoegen en plezier van de wijze mensen en van de domme”.

Lucie Skeaping, de guitige aanvoerdster van de City Waites, is niet zo maar de eerste de beste. Ze werkt voor de BBC in de afdeling Oude Muziek en heeft ondanks de

luim en leute heel flink gewerkt om deze vergeten volkse muziek weer *in the picture* (voor het voetlicht) te brengen. In het Engels heten dergelijke toneelkluchtjes trouwens *stage jigs*, waarbij het woord *jig* nog vandaag gebruikt wordt om een bepaalde huppelende volksdans aan te duiden. Zoals bij ons de processies vaak eindigden met een profane (en dikwijls ook de autoriteiten bespottende) omgang, zo beëindigde men omstreeks 1600 een toneelvoorstelling met de opvoering van een korte farce. Die kon satirisch of sentimenteel zijn, spottend of zelfs oproerig. Alsof men de dramatiek die eraan was voorafgegaan wilde wegspoelen met een flinke dosis humor. Het gezelschap geeft met deze cd alleszins een aparte inkijk in de wereldje van de zeventiende eeuw. (JC)

The English Stage Jig. Musical Comedies, door de City Waites onder leiding van Lucie Skeaping, hyperion (distributie Laval), CDA67754, 18,60 euro.

BOEK SAMENLEVING

Huldeboek Luc Delanghe
Centrum Christelijk
Vormingswerk

Dertig jaar lang, vanaf 1980, was Luc Delanghe de deskundige en toegewijde voorzitter van het Centrum voor Christelijk

Vormingswerk (CCV). De socioloog en hoofddocent aan de K.U.Leuven was evenwel allereerst de 'derde in bevel' bij het ACW, de koepel van de christelijke arbeidersbeweging. In de loop van die vele jaren drukte Luc Delanghe een stempel op de ontwikkeling van dit eigenzinnige vormingswerk. Dit *Liber amicorum*, letterlijk vriendenboek, verzamelt opstellen over het christelijke vormingswerk als hefboom voor kerkopbouw en als instrument voor een missionaire Kerk. Luc Delanghe bezorgde het CCV, oorspronkelijk een vrucht van het Tweede Vaticaans Concilie, visie en continuïteit en maakte het tot een gewaardeerd instrument in de Vlaamse Kerk, verankerd in de bisdommen en steunend op professionele krachten en inzichten. De vraag die in vele opstellen doorwerkt is hoe een specifiek en

eigen christelijk vormingswerk in een seculiere, ontkerkelijkt en veelkleurig religieuze wereld zin kan hebben. Zoals in een van de bijdragen staat is de Kerk in Vlaanderen op zoek naar een nieuwe wijze om in de samenleving aanwezig te zijn. Vormingswerk kan in die context van groot belang zijn. (EDS)

Mensen vormen voor morgen. Liber amicorum Luc Delanghe, Halewijn, Antwerpen, 2010, 165 blz., 25 euro, ISBN 978 90 8528 145 0.

TIJDSCHRIFT ERFGOED

Priorij Groenendaal
M&L

De priorij van Groenendaal, midden in het Zoniënwoud, is verbonden met de naam van de zalige Jan van Ruusbroec die zich hier in het begin van de veertiende eeuw met twee anderen terug-

trok en er een gemeenschap van kanunniken stichtte. M&L wijdt in zijn recentste nummer een lang artikel aan de gerestaureerde resten van de beroemde priorij. En dat is niet veel.

Het grootste deel van het klooster werd in 1786 al gesloopt, nadat het door Jozef II was opgeheven als 'nutteloos' klooster. Gek genoeg werd het door de prior in het jaar daarop opnieuw opgericht, maar niet voor lang. In 1795 trok de Franse Revolutie definitief een streep onder de rijke geestelijke geschiedenis. Alleen het wagenhuis overleefde de storm van de tijd en stond bekend als het 'kasteel van Groenendaal'.

Dat gebouw uit de achttiende eeuw werd onlangs gerestaureerd waardoor we meer te weten komen over de bouwgeschiedenis. Vandaag huist in het witte

wagenhuis het agentschap Natuur en Bos van de Vlaamse overheid. Geen slechte herbestemming. (EDS)

M&L. Monumenten, landschappen en archeologie, Nummer 1, 2010. Een jaarabonnement kost 40 euro, een los nummer 7 euro. Besteladres: Agentschap Ruimtelijke Ordening Vlaanderen - Onroerend Erfgoed, Phoenixgebouw, Koning Albert II-laan 19 bus 3, 1210 Brussel, 02 553 16 13, diane.torbeyns@rwo.vlaanderen.be.

BOEK GESCHIEDENIS

Collaborateurs
in het buitenland
Frank Seberechts &
Frans-Jos Verdoodt

Tijdens de septemberdagen van 1944, toen België bevrijd werd van vier lange jaren Duitse bezetting, verlieten ook zowat 15.000 collaborateurs het land. Sommigen waren overtuigde nazi's, anderen waren meelopers en klein grut geweest. Nog anderen doken onder in eigen land en probeerden uit de handen van het gerecht te blijven. Voor een deel van hen begon een jarenlange zwerftocht.

Zoveel jaar na de feiten – nageenog alle betrokken zijn intussen overleden of hoogbejaard — proberen de historici Frank Sebe-

rechts en Frans-Jos Verdoodt een overzicht te schrijven over hoe het deze collaborateurs na de Tweede Wereldoorlog verging. Concrete verhalen maken dit een leeswaardig werk.

Zo is het opmerkelijk dat een aantal grote figuren (en overtuigde nazi's) de dans ontsprong. De twee bekendste zijn ongetwijfeld kapelaan Cyriel Verschaeve (die zijn laatste levensjaren bij een deken in Oostenrijk sleet) en Rex-leider Léon Degrelle, die in het Spanje van Franco belandde en nooit aan België werd uitgeleverd. Een van de landen waar de meeste Vlaamse collaborateurs neerstreken, was Argentinië. Maar ook Duitsland, Zwitserland, Nederland, Spanje en Zuid-Afrika werden de nieuwe thuis van vele Vlamingen die tijdens de Tweede Wereldoorlog 'fout' waren geweest. Sommigen keerden nooit of pas na 1970 terug naar Vlaanderen. Velen vergingen van heimwee.

De auteurs weerleggen dat er een wereldwijd netwerk bestond via hetwelk collaborateurs aan het Belgische gerecht konden ontsnappen. Dat is een mythe, maar feit is wel dat de onderduikers op hulp konden rekenen. Er waren enkele kleinschalige organisaties die een handje toestaken met geld of papieren.

Heel opmerkelijk wijden de auteurs een hoofdstukje aan de betrokkenheid van de katholieke Kerk in dit verhaal. Vluchtende collaborateurs en nazi's konden geregeld gebruik maken van het netwerk van kloosterorden. Het was niet zo dat de hiërarchie zich ermee moeide, al kwam kardinaal Van Roey wel tussen in specifieke repressiedossiers, maar het aantal paters dat nazi's hielp vluchten, is toch meer dan opmerkelijk. In een rapport van de Staatsveiligheid uit 1945 worden de norbertijnen-abdijen van Averbode en Tongerlo en de trappistenabdij van Westmalle beschuldigd 'incivieken' onder te brengen. In het bijzonder de dominicanen en benedictijnen van Steenbrugge hielpen menig collaborateur een vluchtroute te vinden. (EDS)

Frank Seberechts & Frans-Jos Verdoodt, *Leven in twee werelden. Belgische collaborateurs en de diaspora na de Tweede Wereldoorlog*, Davidsfonds, Leuven, 2010, 235 blz., 27,50 euro, ISBN 978 90 5826 664 4.